

עת"א 46074/05/19 - ברוך שנדורפי נגד שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים,מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 46074-05-19 שנדורפי(אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח'
תיק חיצוני:

בפני	כבוד השופט עידו דרויאן-גמליאל
עותר	ברוך שנדורפי (אסיר) ע"י ב"כ עו"ד אמיר ברכה
נגד	
משיבים	1. שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים 2. מדינת ישראל ע"י ב"כ עוה"ד גלעד ארליך ושחף קליינמן שמעוני

פסק דין

נושא העתירה:

לפני עתירתו של העותר, המוגדר אסיר בטחוני, לאפשר לו לקבל ביקורים פתוחים של בני משפחתו מדרגה ראשונה.

העותר, כיום בן 19 שנים, מרצה חמש שנות מאסר החל מיום 10.5.18, בגין עבירות של חברות בארגון טרוריסטי, החזקת נשק, ניסיון לחבלה חמורה בנסיבות מחמירות, נשיאת נשק, קשירת קשר לביצוע פשע, השחתת פני מקרקעין ממניע גזעני, הצתה, חבלה בכוונה מחמירה, ידוי אבנים לעבר כלי תחבורה, היזק בזדון ממניע גזעני, תקיפה בנסיבות מחמירות ממניע גזעני, סיוע להצתה, ירי באזור מגורים והפרת הוראה חוקית, אותן ביצע עת היה בן 15 שנים. העותר ישתחרר ממאסרו לכל המאוחר ביום 4.4.21.

טענות העותר:

לטענת ב"כ העותר, מאז ביצוע העבירה - אותה ביצע בהיותו קטין - ועד היום עבר העותר שינוי משמעותי, והוא אינו מחזיק עוד בדעות קיצוניות כבעבר. כן נטען, כי אף שטרם גזירת דינו שהה העותר משך כ-13 חודשים במוסד הטיפול "גלעם" ועבר טיפולים משמעותיים, הרי שבתקופת מאסרו הממושך הוא לא שולב בכל טיפול על אף גילו הצעיר ועל אף פניותיו בעניין. מכל מקום, נטען כי אין בידי המשיבה כיום נימוק טוב למניעת קיומם של ביקורים פתוחים עם בני משפחתו.

כתימוכין לטענותיו בדבר השינוי בעמדותיו של העותר ביקש ב"כ העותר להפנות לחוות דעת מטעם רש"א מיום 14.7.19 שהוכנה לוועדה לשחרור מוקדם (מעצם המשך מאסרו של העותר עולה כי שחרור מוקדם כאמור לא ניתן בשלב זה): מטעמי התביעה בהתנגדותה המפורטת, וכאשר מדובר על מסמך מחודש יולי 2019 שהובא לפתע בסיומו של הליך, לא אתן משקל לחוות-דעת זו.

טענות המשיבים:

המשיבים הפנו לכך שלנוכח הסיכון הביטחוני הצפוי מהאסיר, אשר עונה על הגדרת פקודת הנציבות 04.05.00 שעניינה תהליך הגדרת אסיר בטחוני כ"אסיר בטחוני", חלות עליו מגבלות על פי פקודת הנציבות 03.02.00 שעניינה **כללים ביחס לאסירים בטחוניים**, ובהן גם מגבלה על ביקורים פתוחים. זאת, ככלל האסירים הבטחוניים.

בקשתו של העותר לביקור פתוח נבחנה על ידי הגורמים הרלבנטיים וסורבה על ידי מפקד המחוז, מהטעם שמדובר באסיר בטחוני, המשתייך לארגון טרור, השוהה באגף השמור ולא הועלתה נסיבה הומניטרית או מניע מיוחד.

בהתאם להחלטת בית המשפט העליון ברע"ב 5457/15 **חטיב נ' שירות בתי הסוהר** (2017), להוראות סעיף 9 לפקודת הנציבות 04.05.00 ולתכלית הפקודה, עתירתו של העותר לקבלת ביקורים פתוחים, שאינה ניתנת ככלל לאסירים המשויכים לארגון טרור, מחייבת בדיקה ראשונית של הסרת השיוך הארגוני. פרשנות אחרת תיצור אפליה אסורה לטובת העותר ותטיל נטל כבד על המערכת, עת כל הקלה בתנאיו של אסיר בטחוני תחייב בחינה של המערך הסוציאלי של שב"ס.

לשם השלמת ההליך המנהלי בשב"ס בדבר בחינת אפשרות הסרת שיוכו הארגוני (ראיון ע"י עו"ס, קצין אסירים, העברתו להחלטת רע"ן פח"ע בחטיבת המודיעין ולחוו"ד שב"כ) נדחה הדיון מעת לעת, אלא שלבסוף דחתה המשיבה את הבקשה להסרת השיוך הארגוני.

המשיבים התנגדו להוספת חוות דעת רש"א הנ"ל לטיעוני העותר, מהטעם שאין המדובר בעמדה המחייבת את גורמי הטיפול בשב"ס, ומנימוקים נוספים הנוצצים בהחלטת וועדת השחרורים בסופו של יום.

דיון ומסקנות:

המסלולים הנורמטיביים שמתוות פקודות הנציבות:

העותר הוגדר על ידי המשיבה כ"אסיר בטחוני" בהתאם לפקודת הנציבות 04.05.00. ככלל, על פי סעיף 17(1) לפקודת הנציבות 03.02.00 אסיר בטחוני אינו זכאי לקבלת ביקורים פתוחים בין כתלי בית הסוהר. בכל מקרה בו מעוניין אסיר בטחוני לקבל הקלות בתנאי המאסר עליו להגיש קודם לכן בקשה להסרת שיוך ארגוני. שתי דרכים בפני העותר לשינוי המגבלה בדבר ביקורים סגורים, ואלו הן הסרת השיוך הארגוני מכוח פקודת הנציבות 04.05.00 או עמידה בתנאי החריגים הקבועים בסעיף 17(2) לפקודת הנציבות 03.02.00. להלן אסקור את שתי הדרכים.

הסרת השיור הארגוני, לפי פקודת הנציבות 04.05.00:

עפ"י סעיף 9 לפקודה זו, שינוי שיוך ארגוני אפשרי במהלך המאסר, ויערך על ידי רע"ן פח"ע בחטיבת המודיעין לאחר ראיון עו"ס וקצין אסירים.

רע"ן פח"ע בהחלטתו מיום 24.11.19 ציין כי ממכלול החומרים בעניינו של העותר ובהם עמדות הגורמים הרלבנטיים עפ"י הפקודה וגורמי הביטחון ומגזר דינו של העותר (אשר ניתן ביום 29.3.18), עולה כי העותר היה הפעיל המרכזי והדומיננטי במעשים שבוצעו במסגרת חוליה מקומית, ועל כן אין ספק באשר לשיוכו הארגוני כיום.

דרך החריגים, לפי פקודת הנציבות 03.02.00:

החריגים לכלל מאפשרים למפקד המחוז לאשר ביקור ללא מחיצה בכפוף להתנהגות חיובית של האסיר, היעדר מניעת ביקור התלויה במי מהמבקרים, וזאת במקרים הבאים: (א) הביקור לאסיר עומד בתנאי סעיף 4(ב) לפקודה; (ב) המבקר הוא תושב חוץ ואינו תושב איו"ש או אזח"ע, המצוי בדרגת קירבה ראשונה או שנייה לאסיר, עד פעמיים בשנה; (ג) מטעמים מיוחדים שירשמו. הסעיף הרלוונטי, שביחס אליו טענו הצדדים, הוא סעיף קטן (א). לפי המסלול שמתווה פקודה זו, ניתן להימנע מלהטיל על אסיר בטחוני מגבלות, באופן מלא או חלקי, אם נתקיימו לגביו שני התנאים המצטברים הבאים:

א. מדובר באסיר שלא היה חבר בארגון עוין ולא סייע לארגון עוין עובר לביצוע העבירה או באסיר שהיה חבר בארגון עוין או סייע לארגון עוין עובר לביצוע העבירה, ושב"כ או גורם בטחוני אחר שעניינו של האסיר מוכר לו שוכנע, לאחר שקיבל נתונים אודותיו מגורמי המודיעין בשב"ס, כי חל באסיר שינוי בולט וממשי וכי הוא ניתק כל מגע, ישיר או עקיף, עם ארגון כאמור ו/או עם חברי ארגון כאמור והוא אינו מקבל כל טובת הנאה מארגון כאמור;

ב. ניתנה חוות דעת שב"כ או גורם בטחוני אחר שעניינו של האסיר מוכר לו, לאחר שקיבל חו"ד גורמי מודיעין בשב"ס, כי לא נשקפת כתוצאה מכליאתו בנפרד מאסירים ביטחוניים או מאי הטלת מגבלות מיוחדות עליו, סכנה לפגיעה בביטחון המדינה;

בעניינו טוען העותר כי המניעים לעבירותיו הינם השפעה סביבתית, הסתכלות מעוותת על המציאות והיעדר מעורבות הורית. לדבריו במהלך המאסר חל שינוי בליבו, והוא אינו עומד עוד בקשר עם כל ארגון.

המשיבים מצדם עומדים על כך שאין תימוכין לאותנטיות דבריו של העותר, אשר יתכן ונאמרים מן הפה לחוץ ומונעים מרצונו לקבל הקלות בתנאי מאסרו. על כן לא שוכנעו כי חל באסיר שינוי כנדרש.

חו"ד שב"כ מיום 19.11.19 מפנה לגזר דינו של העותר ולתסקיר שירות המבחן אשר ציין שהנאשם לא עבר תהליך של עיבוד העבירות וכי מסוכנותו עודנה גבוהה אף לאחר שהותו במעון הנעול. לנוכח כך ולנוכח היות העותר הפעיל הדומיננטי מבין הנאשמים המעורבים הסיק נציג השב"כ כי קיים ספק ממשי בדבר כנות הצהרותיו של העותר. החלק החסוי בחוות הדעת אשר הוצג לעיוני תומך בכך.

בחינתה המנהלית של החלטת שב"ס, שלא ליהנות את העותר בביקורים פתוחים:

1. המשיב סרב ליהנות את העותר מטובת ההנאה של פתיחת הביקורים. טובת הנאה, ולא זכות קנויה, ולאבחנה בין אלו יש משמעות שעוגנה בדין:
 - א. סמכות המשיב לקבוע טובות הנאה, להעניקן או לשלול, נובעת מתקנה 19 לתקנות בתי הסוהר, תשל"ח-1978. גם-אם לא מדובר בזכויות, אין המשיב יכול לשלול או למנען באופן שרירותי, והחלטותיו כפופות לכללי תקינות ככל פעולה מנהלית [רע"ב 2012/09 עמיר נ' שב"ס (2009)]. כדי למנוע שרירות ולהבטיח את קיומם של שוויון ושל כללי צדק טבעי, מדריכות את פעולות המפקדים פקודות נציבות;
 - ב. זה מכבר נקבע שביקורים אינם עניינים שבזכות, אלא טובות הנאה [תקנה 19 הנ"ל ובג"צ 8297/15 הררי נ' שב"ס (2019), פסקה 33 לדברי הש' מינץ];
 - ג. ואם כך לגבי כל אסיר, קל וחומר לעניין אסיר בטחוני, עליו חלות פקודות נציבות ייחודיות, וברגיל אינו זוכה אלא לביקורים 'סגורים';
2. ענייננו בביקורת מנהלית על פעולת המשיב. בית המשפט אינו נכנס בנעלי המשיב ואינו מחליף את שיקול-דעתו, אלא בוחן אם סטו שיקול הדעת וההחלטה אל-מעבר למתחם הסבירות [רע"ב 2150/18 רובשקין נ' מ.י. (2018)]. שב"ס נהנה ממתחם סבירות ומידתיות רחב ביחס לרשויות אחרות, כפועל יוצא מטיב סמכויותו ומתנאי פעולתם של עובדיו בתוך סביבה קשה ומורכבת מאוד [הררי, פסקה 37 לדברי הש' מינץ].
3. העותר הינו אסיר בטחוני המרצה עונש מאסר בגין עבירות בטחון חמורות. המשיב אמון בראש ובראשונה על בטחונם של המדינה ושל תושביה, ואין תמה ששיקוליו בענייניהם של אסירים בטחוניים משקפים את הזהירות הנדרשת מטיב הסיכון הנודע מהם.
4. המשיב חייב, ככל רשות מנהלית, להקפיד על עקרונות של שוויון ושקיפות, לצד עקרונות-בסיס נוספים, כלקיחה בחשבון של כל הנתונים הרלוונטיים ואלו בלבד, המנעות מהטייה פסולה, ביסוס החלטותיו של מצע נתונים מספק, סבירות ומידתיות.
5. מצאתי כי עניינו של העותר נדון בדרגים מתאימים, באופן שקוף וגלוי, על-בסיס נתונים נחוצים ורלוונטיים שפורטו בחוות הדעת ובהחלטות, ללא כל סימן לאפליה פסולה או לשיקולים לא-ענייניים, ותוך שהמשיב נותן דעתו על חובות השוויון כנדרש וכמבואר בעניין **חטיב**.
6. ולסוגיית המידתיות: מצאו אפוא הגורמים המקצועיים את שמצאו לעניין מסוכנותו הגבוהה של העותר, ולכך אין מענה אלא בסירוב לחרוג מהכלל ולאפשר לו ביקורים פתוחים. עוד יש לזכור שמדובר בפגיעה מוגבלת, שכן העותר זוכה לביקורים סדירים של קרוביו.
7. כפי שנאמר ברע"ב 251/20 אליהו נ' שב"ס (2010), "בית משפט זה ממילא איננו מתערב בהחלטות שב"ס המבוססות על המלצות של גורמים מקצועיים, כל אימת שלא מדובר בהחלטה אשר חוצה את הקווים האדומים של המשפט המנהלי על ידי סטייה בולטת וממשית מאמות-המידה של שיקול דעת סביר". ודאי שלא

ניתן למצוא פגם חמור מסוג זה בעניין דידן.

8. לנוכח האמור, נדחית העתירה.

עותקי ההחלטה יועברו לצדדים.

ניתן היום, כ"ט טבת תש"פ, 26 ינואר 2020, בהעדר הצדדים.